

„Írásaimmal adok hálát...”

Sutarski Konrad 75 éves

Október 16-án a Magyar Írószövetség székházában az irodalmi élet jeles képviselői azért gyűltek össze, hogy részt vegyenek a Sutarski Konrad 75. születésnapja alkalmából rendezett irodalmi esten. A lengyel költő Poznańban született 1934-ben. Harmincegy évesen költözött Magyarországra, ahol egy időben az Országos Lengyel Önkormányzatot is vezette.

– *Hogyan került Magyarországra?*

– A feleségem, akit egy magyarországi utazásom során 1960-ban ismertem meg, magyar. Két évvel később összeházasodtunk, és mielőtt 1965-ben Budapestre költöztünk, Lengyelországban éltünk. Nem érzem magam emigráns költőnek, hiszen Magyarország ebben az időben ugyanolyan szovjet iga alatt volt, mint Lengyelország.

– *Mikor kezdett el verseket írni?*

– A költői pályám még Lengyelországban indult. Annak ellenére, hogy a Poznaí Műegyetemet mezőgazdaságtudományi szakon végeztem el, és ezt a szakmát is űztem egészen 1990-ig, a humán érdeklődésem is nagyon erős. Magánúton képeztem tovább magam a képzőművészet, a zene és az irodalom területén. Már 1955-ben szerettem volna publikálni, de mivel a költészetem abban az időben túlzottan újszerűnek tűnt a szerkesztőségek és a cenzúra szemében, a verseim nem jelenhettek meg. Így 1956-ban publikáltam először, amikor öt költő- és íróársammal megalakítottuk a Wierzbak nevű csoportot, amely 1957-től 1962-ig évente rendezett Poznańban országos költészeti fesztiválokat. Emiatt a legismertebb alkotók közé kerültünk. Lengyelországban ekkor kulturális szempontból szabadabb volt a légkör, pezsgő volt az irodalmi élet. Talán ennek is köszönhető, hogy irodalmi indulásom igen gyors volt, 1957-ben már irodalmi díjat is kaptam egy poznaí folyóirattól. Első verseskötetem 1960-ban jelent meg.

– *Hogyan tudta a mérnöki szakmáját és a költői hivatását összeegyeztetni?*

– Nem volt nehéz. A géptervezéshez és a költészethez egyaránt fantázia és logika szükséges, így megvannak a rokonszálak közöttük. Mégis, amikor 1962-ben vezetői állást kaptam egy mezőgazdasági cégnél, a munka nem tette lehetővé hogy úgy éljek a verseimnek, mint korábban. A csoportunk is megszüntette a közös tevékenységet, így ez az időszak a költészetemben szünetet jelentett. Később mindig a műszaki foglalatosságom után írtam a verseimet, ezért is neveztem magam „esti költőnek”. A műszaki munkám sem csak kényszerűt és megélhetést jelen-

Sutarski Konrad és Bágyoni Szabó István költő

tett, ott is jelentős sikereket értem el: különböző díjakat, és kétszer Kiváló Feltaláló címet is kaptam.

– *Mivel kezdett foglalkozni, amikor Magyarországra költözött, és hogyan alakult ki a magyar irodalmi élettel, a magyar költőkkel való kapcsolata?*

– Annyira már tudtam magyarul, hogy a szakmában el tudjak helyezkedni, így a Mezőgazdasági Intézetben kaptam munkát. Lassan újból elkezdtem publikálni, bár Magyarországon műfordítással kezdtem. Később az akkori Lengyel Intézet igazgatója felkért, hogy szervezzek irodalmi esteket, amelyekben többek között olyan költők vettek részt, mint Weöres Sándor, Csoóri Sándor, Tornai József, Fodor András, Tandori Dezső és Lator László. Többükkel barátok lettünk. Weöres Sándor már ismeretségünk elején is fordította a verseimet, és feleségével, Károlyi Amyval együtt ajánlották is műveimet az Európa Kiadónak. Így aztán 1976-ban Magyarországon megjelenhetett az első magyar nyelvű kötetem. Itt is akadtak azonban olyan verseim, amelyeket a rendszer miatt nem tudtam publikálni.

– *A versei lengyelül születnek, de magyarul is remekül beszél. A versfordításokban mennyire vesz részt?*

– Nyersfordítást szoktam adni a fordítóknak, ők pedig mindig odaadják a műfordítást, hogy elolvassam. Ha úgy érzem, hogy én mást írnék, vagy valamit máshogy értelmezek, akkor azt megbeszéljük. A műfordítónak általában egyébként nincs lehetősége személyesen találkozni a költővel, úgy hogy ez kivételes lehetőség. Szerencsém az is, hogy az én verseimet kiváló magyar költők fordították és fordítják.

– *Csoóri Sándor 1994-ben azt írta: „Konrad Sutarskit évek óta az irodalom nagykövetének tartottuk... Magyarországot viszi Lengyelországba, de saját hazáját is a hátán*

cipeli el hozzánk. Különleges, igen szép sors ez.” Kiket „vitt el” fordításban szülőhazájába?

– Először Radnótit fordítottam lengyelre, később pedig modern magyar költők versei is megjelentek a fordításomban. Így Csoóri válogatott versei, és rajta kívül 34 költő, többek között Pilinszky, Petri György, Tandori és Bari Károly költeményei is. Voltak, akiknek a hetvenes években nem volt szabad publikálniuk Magyarországon. Az ezredfordulón megjelent a „Mily távol - Mily közel” című kötet, amelyben a határon túli mai magyar költők verseiből válogattam.

– Hogyan alakultak a kapcsolatai a magyarországi lengyelséggel?

– Kezdetben inkább a magyar irodalmi élettel voltak kapcsolataim, a magyarországi lengyelséggel később kezdtem közelebbi viszonyba kerülni, főként, amikor 1990-ben a Lengyel Kulturális Központ igazgatója lettem. Később a Duna Televíziónál dolgoztam szerkesztőként és rendezőként. Több lengyel témájú filmet is készítettem, elsősorban dokumentumfilmeket. 1994-ben a Bem József Lengyel Kulturális Központ elnökhelyettese lettem. Néhány hónappal később alakultak meg a kisebbségi önkormányzatok. Először a Fővárosi, majd az Országos Önkormányzat elnöke lettem, s az utóbbi tisztséget két év szünettel 2007-ig töltöttem be. Ma a Budavári Lengyel Önkormányzatot vezetem.

– Emelett a munka mellett mással is foglalkozik...

– Igen. A Magyarországi Lengyelség Múzeumát vezetem, amely 1998-ban az én kezdeményezésemre jött létre, s a lengyel-magyar kapcsolatok ezer évének történetét mutatja be. A történelem úgy alakította e két nemzet viszonyát, hogy barátoknak tekintjük egymást. Ez nagyon fontos a magyarországi lengyeleknek, hiszen így a helyzetünk kissé eltér a többi kisebbségétől. A múzeum fejlesztése kitölti az időm egy részét, de emellett a „Polonia Węgierska” című folyóirat ideiglenesen szerkesztői teendőit is ellátom, s közben írok és publikálok. Egy hónapja jelent meg a „Megőrzésre átvéve” című szociográfiánk, amelyet Domonkos Lászlóval írtunk az első világháború után Lengyelországba került Árva és Szepes vármegyék északi csücskeiről. Ami pedig a jövőt illeti, szeretnék egy átfogóbb, történelmi, de esszéyszerű könyvet írni az én Magyarországomról.

– Ennyi itt töltött év után, hogy érzi, milyen Magyarországon élni?

– A két nemzet közti mély barátság, a magyar barátaim és magyarországi rokonságom miatt ugyanúgy érzem magam itt is, mint Lengyelországban. Más szavakkal mondván úgy, ahogyan Nagy Lajos korában érezhették magukat az emberek, amikor mindkét ország egy jogar alatt erősödött. Úgy érzem, hogy az írásaimmal adok hálát Magyarországnak és a magyar nemzetnek, amiért befogadott.

P. D.

Szycsznian Wanda alkotása